

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

نشر اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و اعضای هیئت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های

غیر علمی می آلائند.

معاونت پژوهش و فن آوری
به نام خدا
تمهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب رضا داوری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی که در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۵ از پایان نامه خود تحت عنوان " رابطه بین هوش هیجانی و استرس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی شهرستان رودان" با کسب نمره ۱۷.۹۰ دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته روانشناسی تربیتی

عنوان:

رابطه بین هوش هیجانی و استرس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان شهرستان رودان

استاد راهنما:

دکتر نادره سهرابی شگفتی

استاد مشاور:

دکتر سیامک سامانی

نگارش:

رضا داوری

تابستان ۱۳۹۲

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: رضا داوری در تاریخ: ۱۳۹۲/۶/۵
رشته: روانشناسی تربیتی از پایان نامه خود با عنوان: رابطه بین هوش هیجانی و
استرس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان شهرستان رودان

با درجه عالی و نمره ۱۷.۹۰ دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضاء هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱- دکتر نادره سهرابی شگفتی استاد راهنما

۲- دکتر سیامک سامانی استاد مشاور

۳- دکتر سلطانه علی کاظمی استاد داور

۴- استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است. مدیر / معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

تقدیم به :

**ماحصل آموخته هایم را تقدیم می کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش
آلام زمینی ام است.**

به استوارترین تکیه گاهم، دستان پر مهر پدرم

به عاشقانه ترین واژه زندگیم، مادرم

**که هر چه آموختم در مکتب عشق شما، آموختم و هر چه بگویم قلمرو ای از
دربای بی کران مهربانیتان را سپاس نتوانم بگویم.**

امروز هستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما.

و تقدیم به :

همسر عزیزم که نگاهش در نگاهم جلوه گر زندگیست.

سپاسگزاری :

دروود بر خدایی که یکتا و بی مانند است و اندیشه های بلند و هوشیار بسیار هوشیاران را، و دانش وسیع دانشمندان را، بر عرش کبریایی راهی نیست، زیرا که آغاز و انجامی نداشته و بدایت و نهایتی ندارد، خداوندی که آغازش بی پایان و ابدیش جاودان است (نهج البلاغه خطیبه ۹۴).

حمد و سپاس بی شمار پروردگار را که با الطاف بی کران خود در تمامی مراحل زندگی یاریم نمود و توفیق انجام این رساله را نصیب گردانید تا بتوانم قدم کوچکی در پیشبرد علم بردارم. در این جا بر خود لازم می دانم از زحمات ارزنده و بی دریغ استاد ارجمند سرکارخانم **دکتر نادره سهرابی** قدردانی نمایم که در مقام استاد راهنما با دقت و حوصله ی فراوان تمام مراحل این پژوهش را زیر نظر داشتند و با راهنمایی های ارزشمند ، کمال لطف خود را مبذول داشتند و از خداوند متعال طول عمر با برکت برای ایشان مسئلت دارم.

همچنین از استاد گرانقدر جناب آقای **دکتر سیامک سامانی** ، استاد مشاور محترم که با علاقه و دقت نظر خاص در تمام مراحل اینجانب را از راهنمایی های با ارزش خود بهره مند ساختند تشکر و سپاسگزاری می نمایم و توفیق روز افزون ایشان را از خداوند متعال خواستارم. و از جناب آقای **دکتر سلطانهلی کاظمی** که با صبر و شکیبایی و دقت بی نظیر داوری تحقیق اینجانب را بر عهده داشتند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	چکیده
فصل اول : کلیات پژوهش	
۲.....	مقدمه
۴.....	بیان مسئله
۶.....	اهمیت و ضرورت
۷.....	اهداف پژوهش
۸.....	فرضیه های پژوهش
۸.....	تعاریف نظری
۹.....	تعاریف عملیاتی
فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش	
۱۰.....	مبانی نظری پژوهش
۱۰.....	تعریف عملکرد تحصیلی
۱۳.....	عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی
۱۵.....	نظریات موجود در زمینه عملکرد تحصیلی
۲۰.....	مفاهیم و دیدگاه ها در خصوص عملکرد تحصیلی
۲۰.....	افت تحصیلی
۲۱.....	عوامل موثر بر افت تحصیلی

۲۱ مبانی نظری هوش هیجانی
۲۳ رابطه هوش و هیجان
۲۵ مزایا و اهمیت هوش هیجانی
۲۵ ابعاد هوش هیجانی
۲۷ الگوی هوش هیجانی
۲۹ هوش هیجانی در تعلیم و تربیت
۳۰ هوش هیجانی و یادگیری
۳۰ عوامل اثرگذار بر هوش هیجانی و توانایی یادگیری
۳۱ دیدگاه های هوش هیجانی
۳۲ مدل های هوش هیجانی
۳۷ مبانی نظری استرس
۴۰ تأثیرهای استرس
۴۱ منابع استرس
۴۲ نظریه ها و الگوهای استرس
۵۳ رویکردهای مختلف استرس
۵۴ دیدگاه های نظری استرس
۵۵ انواع استرس ها و تفاوت بین آن ها
۵۵ واکنش افراد در مقابل استرس
۵۶ عکس العمل های نوجوانان در برابر استرس

۵۷	پیشینه پژوهش.....
۵۷	پژوهش های انجام شده در خارج از کشور.....
۶۱	پژوهش های انجام شده در داخل کشور.....
۶۵	جمع بندی.....

فصل سوم: روش پژوهش

۶۶	روش پژوهش.....
۶۶	جامعه آماری.....
۶۶	نمونه آماری و روش نمونه گیری.....
۶۷	ابزار جمع آوری داده ها.....
۷۱	روش اجرای پژوهش.....
۷۲	روش تجزیه و تحلیل داده های پژوهش.....
۷۲	ملاحظات اخلاقی پژوهش.....

فصل چهارم: یافته های پژوهش

۷۳	یافته های توصیفی.....
۷۴	یافته های استنباطی.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۷۷	خلاصه پژوهش.....
۷۸	بحث و نتیجه گیری.....
۸۲	محدودیت های پژوهش.....

۸۳	پیشنهادات پژوهشی.....
۸۳	پیشنهادات کاربردی.....
۸۴	منابع و مآخذ.....
۸۴	فهرست منابع فارسی.....
۹۲	فهرست منابع انگلیسی.....
۹۷	ضمائم و پیوست ها.....
۱۰۰	چکیده انگلیسی.....

فهرست جداول

صفحه

عنوان

۷۰	جدول (۳-۱) ارزش ویژه درصد واریانس مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس
۷۰	جدول (۳-۲) بار عاملی سوالات در هر یک از عوامل مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس
۷۳	جدول (۴-۱) شاخص های توصیفی متغیرها
۷۴	جدول (۴-۲) ماتریس همبستگی متغیرها
۷۴	جدول (۴-۳) ارتباط مولفه های هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی
۷۵	جدول (۴-۴) رابطه استرس و عملکرد تحصیلی
۷۵	جدول (۴-۵) رابطه بین هوش هیجانی و استرس
	جدول (۴-۶) نتایج آزمون تبدیل رگرسیون چندگانه برای قدرت پیش بینی عملکرد تحصیلی بر اساس مولفه های هوش هیجانی و استرس
۷۶	

چکیده

در پژوهش حاضر با هدف تبیین رابطه هوش هیجانی و استرس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی شهرستان رودان به مرحله اجرا درآمد. جامعه آماری، دانش آموزان راهنمایی شهرستان رودان که در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ به تحصیل مشغول بودند را تشکیل داد. نمونه ۳۵۲ نفر دانش آموز (۱۸۲ دختر و ۱۷۰ پسر) بود که با روش نمونه گیری تصادفی به شیوه خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. داده های پژوهش از طریق پرسشنامه هوش هیجانی شات (Schutte)، مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS) جمع آوری گردید. داده های جمع آوری شده مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت و نتایج تحلیل داده ها نشان داد که بین عملکرد تحصیلی و تمام مولفه های هوش هیجانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین هوش هیجانی و استرس رابطه معنادار وجود دارد و تنها در بُعد خوش بینی و تنظیم هیجان با استرس رابطه منفی و معنادار دارد. بین استرس و عملکرد تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. هوش هیجانی به صورت مثبت و معناداری قادر به پیش بینی عملکرد تحصیلی می باشد. استرس به صورت معنادار قادر به پیش بینی عملکرد تحصیلی می باشد.

کلید واژه: هوش هیجانی، استرس، عملکرد تحصیلی

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

هنگامی که صحبت از دوران تحصیل می شود، برای بسیاری از ما دوران پر از خاطرات است. اما یکی از چیزهایی که همه افراد در این دوره با آن درگیر بوده اند، وضعیت عملکرد تحصیلی^۱ آنان بوده است، لذا تحصیل و عملکرد تحصیلی مفاهیمی هستند که هرگز از یکدیگر جدا نمی شود.

ارزشیابی مداوم و مستمر وضعیت تحصیلی دانش آموزان در طول تحصیل و بررسی عوامل مرتبط با آن یکی از ارکان ضروری و اجتناب ناپذیر بهبود کیفیت نظام آموزشی به ویژه در مدارس می باشد. این امر در تدوین برنامه ی آموزشی بهتر، ارتقاء کیفیت آموزشی و نهایتاً در اصلاح و بهبود کارآیی مسئولین مربوطه تأثیر بسزایی دارد، پس می توان گفت عملکرد تحصیلی یکی از اساسی ترین مسائل در نظام آموزشی است که بدون بازدهی مناسب، تمام هزینه های صرف شده بی فایده خواهد بود، زیرا از شاخص های مهم در ارزیابی دانش آموزان است که میزان آن با ارزشیابی از نمرات و موفقیت تحصیلی و به عنوان ملاک ارزیابی و گزینش افراد، در زمینه ی شغلی و رشته تحصیلی لحاظ می شود.

شکرکن و همکاران (۱۳۷۸) در تعریف عملکرد تحصیلی آن را مجموعه رفتارهای تحصیلی می داند که در دو بعد پیشرفت تحصیلی و یا پسرفت تحصیلی و در زمینه کسب معلومات نشان داده می شود و با میانگین نمره ی کسب شده افراد در ترم تحصیلی نشان داده می شود.

با افزایش گرایش به تحصیل، عملکرد تحصیلی افراد نیز تحت تأثیر متغیرهای گوناگون متفاوت بوده است. به همان میزان که مدارس و آموزش و پرورش توسعه یافته است، مشکلاتی نیز در مورد تحصیل دانش آموزان به وجود آمده، که افت تحصیلی آن ها را سبب می گردد و عواملی نیز وجود دارد که با تقویت آن ها عملکرد بهبود می یابد.

شواهد حاکی است که عوامل متعددی نظیر استعدادهای تحصیلی، عوامل شناختی مانند هوش عمومی، خودکارآمدی تحصیلی، راهبردهای خودتنظیمی، انگیزش تحصیلی و توانایی و انگیزش یادگیری

1. Academic performnce

عوامل هیجانی و اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارند (ابوالقاسمی، رضایی جمالویی، حرفتی، ۱۳۹۰).

به نظر می رسد هوش هیجانی^۱ یکی از عواملی است که می تواند بر عملکرد تحصیلی افراد تأثیر بگذارد. اما از آغاز مطالعه هوش، اغلب از جنبه های شناختی آن نظیر حافظه، حل مسأله و تفکر تأکید شده، در حالی که امروزه نه تنها جنبه های غیر شناختی هوش یعنی توانایی عاطفی، هیجانی، شخصی و اجتماعی مورد توجه قرار می گیرد، بلکه در پیش بینی توانایی فرد برای موفقیت و سازگاری در زندگی نیز مورد اهمیت واقع شده است (ونگ و لاو^۲، ۲۰۰۳).

ثمری و طهماسبی (۱۳۸۶) نشان دادند رابطه معناداری بین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی و جود دارد، همچنین بین هوش و مقیاس های هوش هیجانی بین دو جنسیت تفاوت معنادار جود دارد، اما در نمره کلی هوش هیجانی بین دو جنسیت تفاوت معناداری وجود ندارد.

در سال های اخیر، مفهوم سازی های مختلفی از هوش هیجانی ارائه شده است که برخی از آن ها نسبتاً محدود و برخی نسبتاً گسترده هستند (بار-ان^۳، ۱۹۹۵، گلمن^۴، ۱۹۹۷). در الگوی مایر، سالووی و کاروسو هوش هیجانی توانایی پردازش اطلاعات درباره هیجانات خود و دیگران است.

لیف^۵ (۲۰۰۳) در تحقیقی به این نتیجه رسید که هوش عمومی فقط در ۵۰ درصد موارد عملکرد تحصیلی را تبیین می کند.

هوش هیجانی با توجه به تعریف فوق می تواند در مسیر بهبود عملکرد تحصیلی، به افراد کمک شایانی داشته باشد. هر فرد با برخورداری از میزانی هوش هیجانی می تواند در مواجهه شدن با مشکلات تحصیلی خود به موضع گیری مناسب و سازگارانه با آن ها پردازد و مسیر را برای پیشرفت خود هموار کند.

به غیر از هوش هیجانی، استرس نیز یکی از عواملی است که می تواند بر روند عملکرد تحصیلی موثر باشد. استرس را می توان پاسخ فیزیولوژیکی، روانی و رفتاری یک شخص برای وفق دادن و تعدیل فشارهای داخلی و خارجی دانست. دوران تحصیل به دلیل اهمیت زیاد آن برای افراد، می تواند عاملی برای به وجود آمدن استرس در آنان شود. وجود استرس و نحوه ی واکنش دانش آموزان، و تأثیر آن بر

1. Emotional Intelligence
2. Wong & Low
3. Bar - on
4. Goleman
5. Liff

عملکرد تحصیلی، دارای اهمیت فروانی است و موجب موفقیت و یا عدم موفقیت تحصیلی در آنان می شود.

سیاروچی^۱ و همکاران (۲۰۰۰) عنوان کردند که هوش هیجانی رابطه بین استرس و انطباق روان شناختی را تعدیل می کند.

با نظر به مطالب گفته شده در پژوهش حاضر به تبیین رابطه هوش هیجانی و استرس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان پرداخته می شود.

بیان مسئله

تحصیل و عملکرد تحصیلی، دو واژه ای که همه افراد در عصر حاضر و در طول زندگی بسیار شنیده و آن را تجربه کرده اند و یا در حال تجربه کردن آن هستند. هر فرد پس از طی دوران خردسالی و با شروع دوران کودکی، به طور همزمان دورانی را آغاز می کند که این دوران با ورود به مراکز آموزشی، فصل جدیدی را به نام دوران تحصیلی رقم می زند.

دوران تحصیلی، یکی از مهمترین ابعاد زندگی اشخاص است که بر سایر ابعاد زندگی تأثیر فراوان دارد. در این بین یکی از مسایل و مشکلات اساسی زندگی تحصیلی افراد و نظام آموزشی هر کشور، مسأله افت تحصیلی و پایین بودن سطح عملکرد تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان آن کشور است. این پدیده، علاوه بر زیانهای هنگفت اقتصادی، سلامت روانی فراگیرندگان را مخدوش می نماید. منظور از افت تحصیلی، کاهش عملکرد تحصیلی درسی فراگیرنده از سطح رضایت بخش به سطح نامطلوب است. عوامل مختلفی بر عملکرد تحصیلی افراد تأثیر می گذارند که متخصصان تعلیم و تربیت آنها را به چهار دسته شامل عوامل فردی، عوامل آموزشگاهی، عوامل خانوادگی و عوامل اجتماعی تقسیم کرده اند (زهراکار، ۱۳۸۴).

اینکه عوامل متعددی بر عملکرد تحصیلی تأثیرگذارند بر کسی پوشیده نیست. اما آن چه مسلم است این است که چگونه می توان این عوامل را کنترل و از آنها در جهت بهبود کیفیت آموزشی و تحصیلی به کار برد. در این میان خود فرد بیش از هر عامل دیگری می تواند بر روند تحصیل و عملکردش موثر باشد، افراد با شناخت خصوصیات فردی خود و آشنایی کامل با آن می توانند نقاط ضعف را کاسته و نقاط قوت را تقویت کنند.

در بین عوامل فردی، یکی از عوامل تأثیر گذار بر عملکرد تحصیلی افراد، هوش و توانایی ذهنی اوست. هوش دارای ابعاد زیادی می باشد که یکی از این ابعاد یا توانایی های شناخته شده ی انسان

هوش هیجانی است. گلمن (۱۹۹۵) معتقد است که هوش هیجانی جنبه ی دیگری از هوش است که در دستیابی افراد به موفقیت در ابعاد مختلف زندگی، بیشتر از هوش شناختی ایفای نقش می کند. ریشه های دور هوش هیجانی را می توان در کارهای اولیه ی داروین جستجو کرد. جایی، که او اهمیت ابزار هیجانی را برای بقا و انطباق یادآور می شود (بار-ان، ۲۰۰۶).

هوش هیجانی می تواند توانایی هایی مثل انگیزه را در شخص حفظ و در مقابل ناملایمات پایداری کند، باعث کنترل تکانش ها و به تعویق انداختن ناکامی ها شود، تنظیم کننده حالات روحی فرد باشد و اجازه ندهد پریشانی خاطر، قدرت تفکر او را دچار خدشه کند. داده های موجود نشان می دهد که هوش هیجانی نیز می تواند به اندازه هوشبهر و گاهی اوقات بیش از آن قدرت داشته باشد و با پرورش آن در افراد عملکردشان را در زمینه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، تحصیلی و .. ارتقاء بخشد. همانطور که ذکر شد، هوش هیجانی بر عملکرد افراد در همه ی زمینه ها تأثیر می گذارد و می توان آن را به عنوان یکی از عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی فراگیرندگان معرفی کرد. علاوه بر آن از عوامل دیگری که می تواند بر عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارد استرس است.

بخش عمده ای از واکنش فرد به استرس منوط به ارزیابی فرد از توانایی های خود، چگونگی برخورد و کنترل موقعیت های استرس زا و اهمیتی است که چنین رویارویی برای سلامت فرد دارد. افرادی که بتوانند میزان استرس خود را کنترل کنند مسلماً در تمام عرصه ها بخصوص در عرصه تحصیل که یکی از مهمترین موضوعات در دوران زندگی می باشد می توانند از خود واکنش مثبت نشان دهند و از سلامت خاصی بر خوردار شوند. در امر تحصیل و یادگیری نداشتن استرس و یا کاهش آن آثار بسیار خوبی بر عملکرد تحصیلی خواهد داشت و باعث افزایش میزان پیشرفت و کاهش افت تحصیلی در فرد می گردد.

با توجه به اهمیت و نقش هوش هیجانی و استرس در زندگی افراد و به دلیل رسالت فراهم آوردن شرایط مناسب برای رشد و شکوفایی همه جانبه فرد و هم به علت ارتقاء کیفیت شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و بخصوص امر تحصیل در جامعه نیاز به انجام این پژوهش با عنوان تبیین رابطه هوش هیجانی و استرس با عملکرد تحصیلی را بر روی دانش آموزان دوره راهنمایی به عنوان یک گروه تأثیر پذیر جامعه ضرورت پیدا می کند.

افزایش دانش در زمینه ی ارتباط این سه متغیر می تواند این زمینه را در آموزش دانش آموزان راهنمایی به وجود آورد که موجب پرورش هوش هیجانی و کاهش میزان استرس و همچنین افزایش میزان عملکرد تحصیلی در آن ها شود.

اهمیت و ضرورت مسئله

هر کشوری برای پیشرفت علمی خود به نظام آموزشی وابسته است و میزان پیشرفت علمی به ارتقاء کیفیت نظام آموزشی آنها بستگی دارد. تمام تلاش هایی که در نظام آموزش و پرورش توسط مدیران و کارشناسان ارشد انجام می گیرد در جهت بهبود کیفیت آموزشی و بالا بردن عملکرد تحصیلی دانش آموزان و محصلین می باشد و هر ساله بودجه های زیادی صرف پژوهش در این زمینه می شود.

پژوهش های پری و منس^۱ (۲۰۰۰) نشان می دهد که دانش آموزانی که در ردیابی اهداف آموزشی خود با چالش های فراوانی مواجه می شوند، وقتی چنین تجاربی منفی قلمداد می گردد، اثر مخربی بر انگیزش و عملکرد آنان بر جایی می گذارد.

لذا تحصیل و میزان موفقیت و یا عدم موفقیت در آن امری است که تحت تأثیر عوامل مختلف فردی و اجتماعی است و مدیران و مسئولین آموزش و پرورش می بایست جهت ارتقای عملکرد تحصیلی دانش آموزان خود و بهبود و توسعه رشد فردی و سازمانی آن ها به شناسایی عوامل موثر بر موفقیت پرداخته و با تشویق و نهادینه سازی آن ها زمینه لازم را جهت رشد و شکوفایی استعدادها و توانایی های دانش آموزان فراهم نمایند.

علاوه بر آن برای خانواده ها و دانش آموزان نیز مهم است که عملکرد تحصیلی آنها چگونه باشد چرا که دانش آموزان مدت زیادی از عمر خود را در مدارس جهت تحصیل و کسب علم صرف می کنند و خانواده ها نیز بسیاری از هزینه های سالانه خود را در این مسیر قرار می دهند و انتظار می رود در پایان سال تحصیلی عملکرد خوب و مناسب را ببینند و نتیجه این تلاش و کوشش ها مثبت ارزیابی کنند.

در واقع ممکن است برخی از خانواده ها بخاطر عملکرد تحصیلی فرزندان خود مسیر زندگیشان تغییر کرده باشد، پس لزوم توجه به این امر از ضروریات هر کشور و نظام آموزشی آن و همچنین خانواده ها می باشد.

از نظر تاریخی نیز، مدارس همواره بر آموزش تحصیلی کودکان، تقویت مهارت های آن ها در حوزه های خواندن، نوشتن، حساب کردن و نظایر آن متمرکز بوده اند. اگر چه همواره این تصور وجود داشته که کسب موفقیت آمیز مهارت ها تأمین کننده ی آینده ی شخصی و حرفه ای دانش آموزان است، امروزه متخصصان آموزش و پرورش دریافته اند که چالش های عصر جدید و خواسته های کنونی

1. Perry & Menec

جامعه نیازمند مهارت های افزوده ای در حیطه های آگاهی هیجانی، تصمیم گیری، تعامل اجتماعی و حل تعارض اند.

همچنین پژوهش های مولوی، میرحکاک (۱۳۸۲) بیان می کند بروز مشکلات عاطفی، خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی، روابط بین فردی و ...، به دنبال آن ایجاد استرس و واکنش های دانشجویان به استرس و تأثیر آن بر عملکرد تحصیلی و معدل ایشان از اهمیت زیادی برخوردار است و موجب شکست یا موفقیت تحصیلی در آنان می شود.

بسیاری از پژوهشگران بر این فرض اند که بین هوش هیجانی و عملکرد موثر با اقتضائات روزمره زندگی پیوند وجود دارد (دهشیری، ۱۳۸۳). هوش هیجانی عامل موثر و تعیین کننده در برآیندهای زندگی واقعی مانند موفقیت در مدرسه و تحصیل، موفقیت در شغل و روابط بین شخصی و به طور کلی درکنش ورزی سلامت می باشد (سیاروچی و همکاران، ۱۳۸۵). هومن (۱۳۷۷) نشان داد که عوامل و منابعی چون مشکلات تحصیلی، مشکلات هیجانی، مسایل اجتماعی، سطح استرس دانشجویان را بالا می برد.

از آنجا که تعداد زیادی از جمعیت کشور را دانش آموزان و سایر محصلین تشکیل می دهند، و در مرحله ای هستند که عملکرد تحصیلی آنها تأثیر زیادی بر تصمیم گیری های مهمی که با آن روبه رو هستند، دارد و این تصمیم گیری ها می تواند آینده آن ها را تحت الشعاع قرار دهد، و با توجه به مطالعات هال و هاگ^۱ (۲۰۰۶) که بر نقش با اهمیت هیجانات تحصیلی و از جمله استرس تحصیلی تأکید کردند، و از طرف دیگر با توجه به مسئولیت سنگینی که بر دوش مراکز آموزشی به ویژه آموزش و پرورش قرار دارد و به دلیل اینکه این مراکز از یک سو وظیفه آموزش و تجهیز دانش آموزان به اطلاعات مورد نیاز آنان را بر عهده دارند و از سوی دیگر، باید زمینه ای را فراهم آورند تا به رشد و بهبود عملکرد تحصیلی و همچنین پرورش توانایی هوش هیجانی و کاهش استرس دانش آموزان کمک کند. بنابراین پژوهش حاضر بر آن است که رابطه ی هوش هیجانی و استرس را بر عملکرد تحصیلی مطالعه کرده و توان پیش بینی کنندگی این متغیرها را بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی را برآورد کنیم.

اهداف پژوهش :

اهداف اصلی :

۱- تبیین رابطه بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی

۲- تبیین رابطه بین استرس و عملکرد تحصیلی

1.Haag